

Predmet T-487/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

26. lipnja 2019.

Oznaczenie sądu krajowego:

Sąd Najwyższy (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

21. svibnja 2019.

Tužitelj:

W.Ż.

Uz sudjelovanje:

Prokurator Prokuratury Krajowej Bożena Górecka (Državna
odvjetnica u Državnom odvjetništvu Bożena Górecka)

Predmet glavnog postupka

Pravno pitanje koje je Sąd Najwyższy (Vrhovni sud, Poljska, u daljnjem tekstu: VS) uputio proširenom vijeću u postupku za izuzeće sudaca VS-a u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove u predmetu povodom žalbe W.Ż.-a

Predmet i pravna osnova prethodnog pitanja

Tumačenje članka 2., članka 6. stavaka 1. i 3. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i člankom 267. UFEU-a u pogledu pojma „zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda”.

Prethodno pitanje

„Trebaju li članak 2., članak 6. stavke 1. i 3. i članak 19. stavak 1. drugi podstavak [UEU-a] u vezi s člankom 47. [Povelje Europske unije o temeljnim pravima] i člankom 267. [UFEU-a] tumačiti na način da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud u smislu prava Europske unije nije sud u čijem

jednočlanom sastavu zasjeda osoba koja je na dužnost suca imenovana uslijed teške povrede pravnih pravila države članice koja se odnose na imenovanje sudaca, a koja se prije svega sastoji od imenovanja te osobe na dužnost suca unatoč tomu što je nadležnom nacionalnom sudu (Naczelnom Sądu Administracyjnym (Visoki upravni sud, Poljska)) prethodno podnesena žalba protiv odluke nacionalnog tijela (Krajowe Rade Sądownictwa (Državno sudbeno vijeće, Poljska)) koja obuhvaća zahtjev za njezino imenovanje na dužnost suca, unatoč tomu što je izvršenje te odluke obustavljeno u skladu s nacionalnim pravom te unatoč tomu što postupak pred nadležnim nacionalnim sudom (Naczelnim Sądom Administracyjnym (Visoki upravni sud)) nije okončan prije dostave akta o imenovanju?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 2., članak 6. stavci 1. i 3., članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i članak 267. UFEU-a

Navedene odredbe nacionalnog prava

Članci 7., 10., 45., 60., 77., 144., 175., 179., 183. Ustava Republike Poljske

Članci 43. i 44. Ustave z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Zakon od 12. svibnja 2011. o Državnom sudbenom vijeću) u verziji u kojoj se u obzir uzima Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Zakon od 20. srpnja 2018. o izmjeni Zakona o organizaciji redovnih sudova i određenih drugih zakona) (Dz.U. iz 2018., poz. 1443.) koji je na snazi od 27. srpnja 2018.

Članak 44. Zakona od 12. svibnja 2011. o Državnom sudbenom vijeću u verziji koja je na snazi od 1. travnja 2019. kojim se u obzir uzima odluka Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud, Poljska) od 25. ožujka 2019. u predmetu K12/18 (Dz.U. iz 2019., poz. 609.)

Članak 44. Zakona od 12. svibnja 2011. o Državnom sudbenom vijeću u verziji u kojoj se u obzir uzima Ustawa z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Zakon od 26. travnja 2019. o izmjeni Zakona o Državnom sudbenom vijeću i Zakona o organizaciji upravnih sudova) (Dz.U. iz 2019., poz. 914.) koji je na snazi od 23. svibnja 2019.

Članci 3. i 4. Zakona od 26. travnja 2019. o izmjeni Zakona o Državnom sudbenom vijeću i Zakona o organizaciji upravnih sudova (Dz.U. iz 2019., poz. 914.)

Članci 26., 82., 86. i 87. Ustave z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Zakon od 8. prosinca 2017. o Vrhovnom sudu) (Dz. U. iz 2018., poz. 5., kako je izmijenjen)

Članak 22.a Ustave z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Zakon od 27. srpnja 2001. o organizaciji redovnih sudova) (pročišćeni tekst: Dz.U. iz 2019., poz. 52., kako je izmijenjen)

Članci 49., 50., 365., 379., 388., 391., 398.²¹, 401. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku, u daljnjem tekstu: KPC)

Kratki pregled činjeničnog stanja i postupka

- 1 Odlukom od 27. kolovoza 2018. sudac W.Ż. premješten je s odjela Suda Okręgowog w K. (Okružni sud u K., Poljska), u okviru kojeg je dotad odlučivao, na drugi odjel tog suda na temelju članka 22.a stavka 4.b točke 1. Zakona o organizaciji redovnih sudova od 27. srpnja 2001. W.Ż. je protiv te odluke podnio žalbu Državnom sudbenom vijeću (u daljnjem tekstu: DSV) koje je odlukom od 21. rujna 2018. obustavilo postupak povodom njegove žalbe protiv odluke predsjednika okręznog suda (predmet I NO 47/18). W.Ż. je zatim protiv te odluke DSV-a podnio žalbu VS-u.
- 2 Nakon podnošenja žalbe protiv odluke DSV-a, W.Ż. je 14. studenoga 2018. podnio zahtjev za izuzeće u pogledu odlučivanja o toj odluci svih sudaca VS-a koji odlučuju u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove VS-a. Tvrdio je da to vijeće, s obzirom na svoje ustrojstvo i način na koji DSV, koji je imenovan protivno Ustavu, bira njegove članove, ne može, ni u kojem sastavu koji čine osobe koje ga tvore, razmatrati žalbu nepristrano i neovisno.
- 3 Zahtjev za imenovanje svih sudaca koji odlučuju u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove, koji su obuhvaćeni zahtjevom za izuzeće, sadržan je u odluci DSV-a br. 331/2018 od 28. kolovoza 2018. (u daljnjem tekstu: odluka DSV-a br. 331/2018). Drugi sudionici u postupku imenovanja, za koje DSV nije podnio zahtjev predsjedniku Republike Poljske za njihovo imenovanje na dužnost suca VS-a, tu su odluku u cijelosti osporavali pred Naczelnym Sądom Administracyjnym (Visoki upravni sud, u daljnjem tekstu: VUS).
- 4 VUS je rješenjem od 27. rujna 2018. obustavio izvršenje odluke DSV-a br. 331/2018.
- 5 Unatoč tomu što je prethodno protiv odluke DSV-a br. 331/2018 u cijelosti podnesena žalba i što je VUS obustavio njezino izvršenje, te unatoč tomu što postupak pred VUS-om nije bio okončan, predsjednik Republike Poljske uručio je 10. listopada 2018. akte o imenovanju na dužnost suca VS-a u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove osobama koje su bile obuhvaćene zahtjevom W.Ż.-a za izuzeće.

- 6 Rasprave pred VUS-om u predmetima koji se odnose na žalbu protiv odluke DSV-a br. 331/2018 odgođene su do donošenja odluke Suda Europske unije (u daljnjem tekstu: Sud) o prethodnim pitanjima koja se odnose na usklađenost odredbi članka 44. stavka 1.b i članka 44. stavka 4. Zakona o DSV-u s pravom Unije (predmet C-824/18).
- 7 Predsjednik Republike Poljske uručio je 20. veljače 2019. akt o imenovanju A.S.-a na dužnost suca VS-a u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove. Zahtjev za njegovo imenovanje bio je sadržan u odluci DSV-a br. 331/2018, zbog čega je imenovanje A.S.-a također nastupilo nakon što je protiv odluke DSV-a br. 331/2018 u cijelosti podnesena žalba pred VUS-om i nakon što je taj sud obustavio njezino izvršenje, pri čemu postupak pred tim sudom nije okončan. Budući da je A.S. imenovan na dužnost suca VS-a 20. veljače 2019., odnosno nakon što je W.Ž. 14. studenoga 2018. podnio zahtjev za izuzeće, on nije bio obuhvaćen tim zahtjevom.
- 8 Dopisom od 5. ožujka 2019., državni odvjetnik u Državnom odvjetništvu uključio se u predmet o žalbi protiv odluke DSV-a o obustavi žalbenog postupka (predmet I NO 47/18). Zahtijevao je da se žalba W.Ž.-a protiv te odluke DSV-a odbije kao nedopuštena.
- 9 Neposredno prije početka rasprave u Izbi Cywilnoj, SN (Građansko vijeće VS-a, Poljska), 8. ožujka 2019., vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove, u jednočlanom je sastavu u kojem je zasjedao A.S., koji nije raspolagao spisom predmeta I NO 47/18, u tom predmetu donijelo rješenje o odbijanju žalbe W.Ž.-a kao nedopuštene. U tom je rješenju prihvaćeno stajalište javnog tužitelja, a da W.Ž.-u nije dopušteno podnošenje očitovanja.
- 10 Prilikom razmatranja zahtjeva za izuzeće na raspravi od 20. ožujka 2019., sastav VS-a utvrdio je da je donošenjem rješenja od 8. ožujka 2019. u predmetu I NO 47/18 prije razmatranja zahtjeva za izuzeće povrijeđen članak 50. stavak 3. točka 2. KPC-a kojim se zabranjuje donošenje odluke kojom se okončava postupak ako bilo koji sudac, uključujući onog koji nije obuhvaćen zahtjevom za izuzeće, podnese zahtjev za izuzeće. Smatrao je i da time što je predmet razmatrao i o njemu odlučivao sud koji ne raspolaže spisom predmeta, pri čemu W.Ž.-u nije bilo omogućeno da se upozna sa stajalištem državnog odvjetnika, povrijeđeno pravo na saslušanje (članak 45. stavak 1. Ustava, članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP) i članka 47. stavka 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima).
- 11 VS je također razmotrio pitanje je li A.S., s obzirom na okolnosti u kojima je imenovan, sudac tog suda. Ta je okolnost važna za ocjenu pitanja postoji li rješenje od 8. ožujka 2019., koje je u predmetu I NO 47/18 donio VS u jednočlanom sastavu u kojem je zasjedao A.S., u pravnom smislu kao sudska odluka. Rješavanje tog pitanja važno je za ishod odluke u pogledu zahtjeva za izuzeće. Ako rješenje od 8. ožujka 2019. doneseno u predmetu I NO 47/18 postoji u pravnom smislu, taj postupak u predmetu izuzimanja mora se okončati

(obustaviti) kao bespredmetan. Međutim, ako rješenje od 8. ožujka 2019. doneseno u predmetu I NO 47/18 ne postoji u pravnom smislu, zahtjev za izuzeće mora se razmotriti.

- 12 Razmatrajući to pitanje, VS je, s obzirom na ozbiljne dvojbe, vijeću od sedam sudaca VS-a uputio pravno pitanje o tome postoji li u pravnom smislu odluka donesena u jednočlanom sastavu u kojem je zasjedala osoba imenovana na dužnost suca VS-a, unatoč tomu što je VUS-u prethodno podnesena žalba protiv odluke DSV-a koja obuhvaća zahtjev za imenovanje te osobe, unatoč tomu što je izvršenje te odluke obustavljeno i unatoč tomu što postupak pred VUS-om nije okončan prije dostave akta o imenovanju toj osobi.
- 13 Razmatrajući to pravno pitanje, vijeće od sedam sudaca VS-a iznijelo je dvojbe u pogledu tumačenja odredbi prava Unije navedenih u prethodnom pitanju. Te se dvojbe odnose na to može li se sud, u čijem jednočlanom sastavu zasjeda osoba koja je na dužnost suca imenovana uslijed teške povrede pravila nacionalnog prava koja se odnose na imenovanje sudaca, a koja se prije svega sastoji od imenovanja na dužnost suca u okolnostima u kojima je imenovan A.S., smatrati zakonom prethodno ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom u smislu prava Unije.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 14 Rješavanje navedenih dvojbi nije važno samo u odnosu na A.S., nego i u odnosu na druge osobe koje odlučuju u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove, u odnosu na sedam osoba koje odlučuju u građanskom vijeću i jednu osobu koja odlučuje u stegovnom vijeću, a koje su imenovane na dužnost suca VS-a u istim okolnostima kao i A.S. Osim toga, deset preostalih osoba koje odlučuju u stegovnom vijeću imenovao je predsjednik Republike Poljske unatoč tomu što je prije toga protiv odluke DSV-a koja obuhvaća zahtjev za njihovo imenovanje VUS-u podnesena žalba i što postupak pred tim sudom nije okončan prije dostave akata o imenovanju.
- 15 Odgovor Suda potreban je kako bi sastav od sedam sudaca VS-a riješio pravno pitanje koje mu je uputio uobičajeni sastav tog suda. Ako Sud utvrdi da VS, prilikom donošenja rješenja o okončanju postupka u predmetu žalbe W.Ž.-a protiv odluke DSV-a (predmet I NO 47/18), nije bio sud koji se može smatrati zakonom prethodno ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom i, stoga, sudom koji osigurava djelotvornu pravnu zaštitu predviđenu pravom Unije u smislu članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i člankom 267. trećim stavkom UFEU-a, to će utjecati na ocjenu učinaka imenovanja na dužnost suca VS-a u okolnostima u kojima je imenovan A.S. u smislu poljskog prava. Posljedica toga može biti utvrđenje da su odluke, koje je VS donosio u sastavu koji se sastoji samo od osoba koje su imenovane u takvim okolnostima, odluke koje ne postoje u pravnom smislu jer potječu od osobe ili osoba koje nisu suci.

- 16 Sud koji je uputio zahtjev poziva se na presude od 27. veljače 2018., C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses protiv Tribunal de Contas, t. 33. – 37., i od 26. srpnja 2018., C-216/18 PPU, LM, navodeći da je Europska unija unija prava u kojoj se zadaću provođenja sudskog nadzora u njezinu pravnom poretku povjerava ne samo Sudu već i sudovima država članica. Države članice moraju osigurati pravne lijekove dostatne da bi se pojedincima osiguralo da će se poštovati njihovo pravo na djelotvornu sudsku zaštitu u područjima obuhvaćenima pravom Unije. Podsjeća da je načelo djelotvorne sudske zaštite prava koja pojedinci izvode iz prava Unije opće načelo prava Unije, a samo postojanje djelotvorne sudske zaštite svojstveno je vladavini prava. Svaka država članica mora osigurati da tijela koja su, u svojstvu „suda”, u smislu prava Unije, dio njezina sustava pravnih lijekova u područjima obuhvaćenima pravom Unije, udovoljavaju zahtjevima djelotvorne sudske zaštite. Također ističe da, u okviru ocjene ima li tijelo svojstvo „suda” u smislu članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, treba uzeti u obzir kriterije kao što su njegova utemeljenost na zakonu te neovisnost tog tijela i osoba koje u njemu odlučuju kao suci. Prema njegovu mišljenju, to se u potpunosti podudara sa zahtjevima pojma „sud” iz članka 267. trećeg stavka UFEU-a i članka 47. drugog stavka Povelje Europske unije o temeljnim pravima u kontekstu prava na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, a ujedno odgovara standardu zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda iz članka 6. stavka 1. EKLJP-a (vidjeti u tom smislu članak 52. stavke 3. i 7. Povelje i članak 6. stavak 3. UEU-a).
- 17 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je povezanost ovog predmeta s pravom Unije dvojaka. Kao prvo, vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove VS-a nadležno je za predmete koji obuhvaćaju pitanja koja se odnose na tumačenje i primjenu prava Unije, kao što su regulatorni predmeti, uključujući osobito predmete iz područja tržišnog natjecanja i reguliranja energetike. U tim se predmetima često primjenjuju odredbe prava Unije ili odredbe nacionalnog prava kojima se provodi pravo Unije. Stoga je potrebno ispitati ispunjava li vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove VS-a, s obzirom na to da su u njegovu sastavu A.S. i druge osobe koje su imenovane na isti način, zahtjeve iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a. Kao drugo, osporavano rješenje od 8. ožujka 2019. doneseno je u predmetu koji se odnosi na status suca nacionalnog suda, a to je W.Ż. Sudac W.Ż., koji je u sastavu nacionalnog suda, mora biti neovisan kako bi, primjenjujući pravo Unije, taj sud također bio neovisan i ispunjavao zahtjeve iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a. U takvom predmetu moraju se poštovati i zahtjevi iz članka 47. drugog podstavka Povelje Europske unije o temeljnim pravima, što znači da treba ocijeniti može li se sud koji ga razmatra, odnosno vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove VS-a, smatrati zakonom prethodno ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom u smislu te odredbe.
- 18 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je u postupku imenovanja kojim je na dužnost suca VS-a imenovan A.S. došlo do teške povrede pravila poljskog prava o imenovanju sudaca. Ta se povreda prije svega sastojala od toga što je predsjednik Republike Poljske imenovao A.S.-a na dužnost suca VS-a unatoč tomu što su prije toga pred VUS-om drugi sudionici u postupku imenovanja osporavali odluku

DSV-a br. 331/2018 koja obuhvaća zahtjev za njegovo imenovanje i što postupak pred VUS-om nije bio okončan prije nego što mu je dostavljen akt o imenovanju.

- 19 U skladu s člankom 179. Ustava, suce u Poljskoj imenuje predsjednik Republike Poljske na zahtjev DSV-a, na neodređeno vrijeme. Potrebna je interakcija, kronološkim redom, dvaju konstitutivnih državnih tijela koja se međusobno nadopunjuju. Zahtjev DSV-a nije mišljenje, nego je od konstitutivnog značaja jer tek nakon što ga DSV podnese predsjedniku Republike Poljske, potonji postaje nadležan za imenovanje osobe koja je obuhvaćena zahtjevom na dužnost suca.
- 20 Podnošenje zahtjeva DSV-a za imenovanje na dužnost suca predsjedniku Republike Poljske prethodi postupku imenovanja koji je, uz poštovanje ustavnih zahtjeva, uređen zakonom. Kako bi se kandidatima koji sudjeluju u postupku imenovanja osigurala zaštita njihovih prava, uključujući pravo na ravnopravan pristup javnim službama (članak 60. Ustava Republike Poljske) i pravo na sudsku zaštitu u svakom pojedinačnom slučaju (članak 45. stavak 1. i članak 77. stavak 2. Ustava), predviđen je sudski nadzor nad zakonitošću odluka DSV-a u vezi s podnošenjem predsjedniku Republike Poljske zahtjeva za imenovanje na dužnost suca (članak 44. Zakona o DSV-u). Kad je riječ o kandidatima za suce VS-a, taj je nadzor povjeren VUS-u.
- 21 Nadležnost predsjednika Republike Poljske za imenovanje sudaca uvjetovana prethodnim zahtjevom DSV-a predsjedničko je pravo, stoga službeni akt predsjednika Republike Poljske o imenovanju na dužnost suca ne zahtijeva potpis (supotpis) predsjednika vlade da bi bio valjan. To rješenje ne predstavlja jačanje položaja predsjednika Republike Poljske u odnosu na sudsku vlast, nego služi zaštiti sudske vlasti od zadiranja kabineta vlade koji je uz predsjednika Republike Poljske tijelo izvršne vlasti, osobito premijera i ministra pravosuđa. Pravo predsjednika Republike Poljske koje obuhvaća imenovanje sudaca uvijek se mora provoditi u skladu sa zahtjevima načela djelovanja tijela javne vlasti na temelju i u granicama zakona i poštovanja nadležnosti sudske vlasti.
- 22 Predsjednik Republike Poljske ne može imenovati sudionika u postupku imenovanja na dužnost suca ne samo u slučaju da zahtjev DSV-a uopće nije podnesen, nego i u slučaju da je takav zahtjev podnesen, ali da je pravna bit tog zahtjeva sadržanog u odluci DSV-a neizvjesna zbog podnošenja žalbe protiv odluke i time njezina sudskog nadzora. U situaciji u kojoj je prije uručenja akta o imenovanju na dužnost suca VS-a protiv odluke koja obuhvaća zahtjev za imenovanje dotične osobe podnesena žalba VUS-u, pravna bit odluke počinje ovisiti o odluci tog suda. Prihvatanje žalbe može dovesti do prestanka postojanja uvjeta za imenovanje na dužnost suca. Stoga, sve do okončanja postupka pred VUS-om, predsjednik Republike Poljske nije mogao iskoristiti svoje pravo imenovanja na dužnost suca zbog nedostatka stabilne osnove na kojoj se temelji izvršenje tog prava.
- 23 Na to ne utječu odredbe kojima se uređuje opseg i trenutak nastanka pravomoćnosti odluke DSV-a u slučaju da tu odluku nisu osporavali svi sudionici

u postupku imenovanja (članak 44. stavak 1.b Zakona o DSV-u) i kojima se određuje posljedica poništenja osporavane odluke o nepodnošenju zahtjeva za imenovanje na dužnost suca VS-a (članak 44. stavak 4. Zakona o DSV-u). Od trenutka podnošenja žalbe protiv odluke DSV-a, samo je VUS pozvan ocijeniti postoji li osnova za poništenje odluke, kao i to u kojoj će mjeri, u granicama žalbe, eventualno biti poništena. VUS se može služiti različitim metodama tumačenja kako bi riješio dvojbe u pogledu tumačenja članka 44. stavka 1.b i članka 44. stavka 4. Zakona o DSV-u, uključujući ustavno i usklađeno tumačenje. VUS je poduzeo te radnje, na što upućuje rješenje tog suda o upućivanju prethodnih pitanja koja se osobito odnose na usklađenost odredbi članka 44. stavka 1.b i članka 44. stavka 4. Zakona o DSV-u s relevantnim odredbama prava Unije (predmet C-824/18).

- 24 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je u okolnostima ovog predmeta članak 179. Ustava Republike Poljske povrijeđen na dva načina. Kao prvo, predsjednik Republike Poljske imenovao je A.S.-a u situaciji u kojoj pravna bit odluke DSV-a br. 331/2018, kojom je obuhvaćen zahtjev za njegovo imenovanje, nije bila trajna. U funkcionalnom smislu, nije ispunjen uvjet imenovanja na dužnost suca na temelju zahtjeva DSV-a; ne samo da takav zahtjev mora postojati, nego mora imati trajnu pravnu bit koja se ne može osporiti. Kao drugo, imenovanje je nastupilo pod pretpostavkom da VUS neće poništiti odluku DSV-a br. 331/2018. Takvo imenovanje nije ispunjavalo zahtjev imenovanja suca na neodređeno vrijeme jer je bilo uvjetno. Eventualno poništenje odluke DSV-a kao posljedica njezina sudskog nadzora dovelo bi do prestanka postojanja uvjeta za imenovanje u vidu zahtjeva DSV-a, što bi pak dovelo do prestanka postojanja osnove za imenovanje na dužnost suca, pri čemu se postavlja zasebno pitanje bi li taj učinak djelovao *ex tunc* ili *ex nunc*.
- 25 Osim toga, povrijeđeno je načelo diobe i ravnoteže vlasti i načelo zakonitosti. S obzirom na ustavni položaj VUS-a kao tijela sudske vlasti, s obzirom na to da mu je na temelju zakona povjerena nadležnost da, u razmatranom predmetu, nadzire zakonitost odlukâ DSV-a te da je potrebno budući ishod postupka pred tim sudom, predsjednik Republike Poljske nije mogao iskoristiti svoje pravo imenovanja na dužnost suca VS-a prije okončanja postupka pred tim sudom. Međutim, predsjednik Republike Poljske iskoristio je to pravo prije nego što je VUS donio odluku o žalbi protiv odluke, a da nije čekao da sud ocijeni prigovore koji su podneseni protiv odluke, iako su oni bili općepoznati i vrlo ozbiljni.
- 26 Važna je okolnost u predmetu i to da je predsjednik Republike Poljske imenovao A.S.-a na dužnost suca VS-a ne samo unatoč tomu što je protiv odluke DSV-a br. 331/2018 koja obuhvaća zahtjev za njegovo imenovanje podnesena žalba i unatoč tomu što postupak pred VUS-om nije okončan, nego i protivno prethodno donesenom rješenju tog suda od 27. rujna 2018. kojim se obustavlja izvršenje te odluke. Obustava izvršenja rješenja DSV-a bila je dodatna okolnost zbog koje ta odluka nije mogla biti valjan zahtjev za imenovanje na dužnost suca. To je rješenje bilo obvezujuće za sudionike u postupku pred VUS-om, za taj sud i druge sudove (među ostalim za VS), kao i za druga državna tijela (uključujući DSV i

predsjednika Republike Poljske) i tijela javne uprave. Stoga su predsjednik Republike Poljske, kao i A.S., koji je unatoč tom rješenju prihvatio akt o imenovanju, očito zanemarili pravomoćnu sudsku odluku.

- 27 Sud koji je uputio zahtjev navodi da svaka od navedenih povreda sama po sebi predstavlja povredu najvažnijih načela kojima se uređuje postupak imenovanja sudaca u Poljskoj. Pritom su te povrede samo jedan od elemenata koji upućuje na to da je u postupku imenovanja A.S.-a došlo do temeljnih pravnih nedostataka. Zasebno i važno mjesto u tom pogledu zauzimaju povrede postupka imenovanja, koje se ne razmatraju u ovom predmetu, a koje su trenutačno predmet prethodnih pitanja koja je Sudu ranije uputio VS (predmeti C-585/18, C-624/18 i C-625/18).
- 28 Prethodno navedene povrede tiču se temeljnih ustavnih načela određivanja sastava sudske vlasti, ali je riječ i o namjernim povredama, odnosno povredama počinjenim radi poništenja učinaka sudskog nadzora VS-a nad odlukom DSV-a br. 331/2018. Kao prvo, A.S. je imenovan na dužnost suca VS-a, iako su žalba protiv odluke i dvojbe istaknute u vezi s tom odlukom bili općepoznati. Kao drugo, predsjednik Republike Poljske iskoristio je svoje pravo na temelju pretpostavke iznesene u sudskoj praksi da se imenovanje na dužnost suca koje provodi predsjednik Republike Poljske ni na koji način ne može osporiti, pa ni pred sudom. Korištenje tog prava trebalo je dovesti do nepovratnih pravnih učinaka u vidu valjanog imenovanja na dužnost suca, čak i za slučaj da se pokaže da je u postupku imenovanja bilo pravnih nedostataka. Argument da se akt o imenovanju na dužnost suca koji je donio predsjednik Republike Poljske na temelju članka 179. Ustava ne može osporiti jer je to njegovo pravo izričito istaknut je u javnoj raspravi kao odgovor na pokušaj ocjene valjanosti imenovanja sudaca VS-a u okolnostima u kojima je imenovan A.S. ili u sličnim okolnostima.
- 29 Povrede o kojima je riječ u ovom predmetu, koje su ozbiljne i namjerne, ulaze u širi kontekst aktivnosti koje se u Poljskoj provode radi onemogućivanja sudskog nadzora nad odlukama DSV-a u vezi s podnošenjem predsjedniku Republike Poljske zahtjeva za imenovanje na dužnost suca VS-a donesenih nakon stupanja na snagu Zakona o DSV-u, odnosno nakon 3. travnja 2018.
- 30 Kao prvo, nakon pokretanja postupaka o imenovanju na VS u skladu s novim Zakonom o VS-u, izmijenjen je Zakon o DSV-u. Njime se predviđa da odluka o kandidatima za suce VS-a koju ne ospore svi sudionici u postupku imenovanja postaje pravomoćna u njezinu dijelu koji obuhvaća odluku o podnošenju zahtjeva za imenovanje na dužnost suca VS-a i u dijelu koji obuhvaća odluku o nepodnošenju zahtjeva za imenovanje na dužnost suca VS-a onih sudionika u postupku koji nisu osporili odluku (članak 44. stavak 1.b. Zakona o DSV-u). Bila je riječ o odstupanju od općeg načela da odluka DSV-a postaje pravomoćna ako se protiv nje ne može podnijeti žalba i da ako je ne ospore svi sudionici u postupku imenovanja ona postaje pravomoćna u dijelu koji obuhvaća odluku o nepodnošenju zahtjeva za imenovanje na dužnost suca VS-a onih sudionika u postupku koji nisu osporili odluku (članak 43. stavci 1. i 2. Zakona o DSV-u). Njime je također utvrđeno da, u slučaju da DSV poništi odluku o nepodnošenju

zahtjeva za imenovanje na dužnost suca VS-a, sudionik u postupku imenovanja koji osporava odluku može samo sudjelovati u sljedećem postupku imenovanja (članak 44. stavak 4. Zakona o DSV-u). Zakonodavac je navedene izmjene, čiji je cilj da žalbe pred VUS-om protiv odluka DSV-a o kandidatima za suce VS-a postanu nedjelotvorne u praksi, predstavio kao pokušaj dokidanja opstrukcija u postupcima imenovanja na dužnost suca VS-a.

- 31 Kao drugo, kao odgovor na to što je VUS izrazio sumnje u pogledu usklađenosti prethodno navedenih odredbi s pravom Unije i što je o tome Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku (predmet C-624/18) te što je, osim toga, obustavio izvršenje jednog dijela osporavanih odluka DSV-a, DSV – u sastavu sudaca koje je imenovao Sejm Republike Poljske – i grupa senatora vladajuće stranke osporavali su pred Trybunałom Konstytucyjnym (Ustavni sud, u daljnjem tekstu: US) odredbe Zakona o DSV-u koje se odnose na izbor sudaca u DSV i na podnošenje sudu žalbi protiv odluka DSV-a u vezi sa zahtjevom za imenovanje na dužnost suca općenito, uključujući i nadležnost VUS-a. Slijedom toga, US je 25. ožujka 2019. u predmetu K 12/18, u sastavu samo onih sudaca koje je imenovala aktualna vladajuća većina, uključujući osobu koja je imenovana na već prethodno popunjeno mjesto suca US-a, presudio da su odredbe Zakona o DSV-u, kojima se predviđa da suce u DSV izabire Sejm Republike Poljske, u skladu s Ustavom Republike Poljske. Međutim, utvrđeno je da članak 44. stavak 1.a Zakona o DSV-u, kojim se predviđa nadležnost VUS-a u predmetima o žalbama protiv odluka DSV-a koje se odnose na kandidate za dužnost sudaca VS-a, nije u skladu s Ustavom. US je istaknuo da je utvrđeno da članak 44. stavak 1.a Zakona o DSV-u nije u skladu s Ustavom zbog potrebe da se okončaju svi sudski postupci (pred VUS-om) koji se vode na temelju te odredbe.
- 32 Kao treće, kao posljedica daljnjih zakonodavnih promjena, 23. svibnja 2019. potpuno je isključena mogućnost podnošenja žalbi protiv odluka DSV-a u pojedinačnim predmetima koji se odnose na imenovanje na dužnost suca VS-a. Prijelaznom odredbom tog zakona određuje se da se postupci u predmetima žalbi protiv odluka DSV-a u pojedinačnim predmetima u vezi s imenovanjem na dužnost suca VS-a koji su započeli i nisu okončani prije stupanja na snagu tog zakona obustavljaju na temelju zakona. Tim se rješenjem želi postići to da se postupci koji su u tijeku pred VUS-om, a čiji su predmet odluke DSV-a o podnošenju predsjedniku Republike Poljske zahtjevâ za imenovanje na dužnost suca VS-a pokrenuti nakon stupanja na snagu Zakona o VS-u, odnosno nakon 3. travnja 2018., uključujući postupak koji se odnosi na odluku DSV-a br. 331/2018, okončaju bez provođenja sudskog nadzora nad tim odlukama.
- 33 Događaji opisani u točkama 31. i 32. ne utječu na potrebu da Sud odgovori na prethodno pitanje postavljeno u ovom predmetu. Prethodno se pitanje odnosi na prošle događaje koji su doveli do nepravilnosti u imenovanju A.S.-a na dužnost suca VS-a koje navedena odluka US-a i izvršene zakonodavne promjene ni na koji način, s učinkom *ex tunc*, ne uklanjaju.

- 34 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, utvrđenje da je do imenovanja A.S.-a došlo uslijed teške povrede poljskog prava može se opravdati zaključkom da sudjelovanje takve osobe u sastavu suda znači da se ne može govoriti o sudu koji je uspostavljen u skladu sa zakonom u smislu prava Unije. Međutim, potrebno je da Sud donese odluku o tom pitanju.
- 35 Strogo poštovanje pravilâ o imenovanju sudaca utječe na povjerenje pojedinaca i javnosti u neovisnost i nepristranost sudova (presuda od 23. siječnja 2018., T-639/16 P, FV protiv Vijeća Europske unije, t. 75.). Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, s obzirom na to da postupak imenovanja sudaca podliježe određenim pravnim pravilima i da poštovanje tih pravila ima temeljno značenje sa stajališta jamstava neovisnosti i nepristranosti suda, povreda tih pravila, a osobito teška povreda, znači da su ta jamstva u velikoj mjeri narušena. Sud koji je uputio zahtjev navodi dva aspekta neovisnosti, vanjski i unutarnji, koji proizlaze iz sudske prakse Suda (presude od 19. rujna 2006., Wilson, C-506/04, t. 51., od 9. listopada 2014., TDC, C-222/13, t. 30., od 17. srpnja 2014., Torresi, C-58/13 i C-59/13, t. 22., od 6. listopada 2015., Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, t. 19.).
- 36 Sud koji je uputio zahtjev smatra da postoje ozbiljne dvojbe u pogledu toga može li osoba koja je na dužnost suca imenovana uslijed teške povrede pravnih pravila o imenovanju sudaca očuvati neovisnost i nepristranost. S jedne strane, takav se sudac nalazi u situaciji u kojoj pojedinci mogu dovoditi u pitanje u njegovu neovisnost, o čemu svjedoče zahtjevi za izuzeće koji su već podneseni iz tog razloga, a ujedno može biti izložen vanjskom uplitanju tijela koje je počinilo povredu prilikom njegova imenovanja, odnosno drugog tijela koje surađuje s takvim tijelom. Takav sudac može djelovati pod utjecajem navedenih tijela, uključujući tijela drugih vlasti (izvršne ili zakonodavne), s ciljem onemogućavanja sudske nadzora nad povredama prava koje su počinjene prije njegova imenovanja. Može se dogoditi i suprotna situacija u kojoj takav sudac može biti izložen djelovanju navedenih tijela koja osporavaju njegov status suca. S druge strane, sudac koji je na dužnost suca imenovan uslijed teške povrede pravnih pravila o imenovanju sudaca ne može jamčiti za svoju nepristranost, osobito kada stranka u konkretnom sporu, koji taj sudac razmatra i u kojem treba donijeti odluku, dovodi u pitanje valjanost njegova imenovanja zbog te povrede. Ne prihvaćajući pokušaje osporavanja valjanosti njegova imenovanja, sudac može poduzimati mjere s ciljem da stranci onemogući takve pokušaje ili da ih učini nedjelotvornima.
- 37 Valja dodati da, iako US u sadašnjem sastavu smatra da akti predsjednika Republike Poljske koje je donio korištenjem svojeg prava ne podliježu sudskom nadzoru, što se može odnositi i na akt predsjednika Republike Poljske o imenovanju na dužnost suca, instrumentalizacija tog tijela u njegovu sadašnjem sastavu navodi na pitanje može li ga se, u slučaju potrebe, upotrijebiti za prihvaćanje drukčijeg stajališta ako se to pokaže korisnim. To očito utječe na ocjenu neovisnosti osoba imenovanih na dužnost suca VS-a u okolnostima u kojima je imenovan A.S.

- 38 Poljskim pravom nisu izričito predviđeni nikakvi posebni postupci ili mjere kojima bi se omogućilo da stranka osporava valjanost imenovanja na dužnost suca osobe koja zasjeda u sastavu suda, iako iz odredbi proizlazi da sud po službenoj dužnosti mora uzeti u obzir je li njegov sastav u skladu sa zakonom (članak 379. točka 4. KPC-a), a situacija u kojoj u sastavu suda sudjeluje neovlaštena osoba temelj je za ponovno pokretanje pravomoćno okončanog postupka (članak 401. točka 1. KPC-a). Budući da se, osim ponovnog pokretanja postupka, odluke VS-a ne mogu osporavati, stranke nastoje zaštititi svoje pravo na to da o njihovu predmetu odlučuje neovisni i nepristrani sud tako što podnose zahtjeve za izuzeće osoba koje su na dužnost suca VS-a imenovane u okolnostima koje su u cijelosti ili djelomično jednake onima u kojima je imenovan A.S. Sastavi VS-a koji su u cijelosti sastavljeni od osoba koje su imenovane u takvim okolnostima strankama nastoje onemogućiti takvu praksu. Također pokušavaju trajno dokinuti mogućnost podnošenja takvih zahtjeva na način da US-u u sadašnjem sastavu upućuju pitanja o ustavnosti odredbe članka 49. KPC-a, kojom se utvrđuju uvjeti za izuzeće suca na zahtjev stranke, s Ustavom, Poveljom Europske unije o temeljnim pravima ili EKLJP-om.
- 39 Kao odgovor na osporavanje njihova statusa, osobe koje su imenovane na dužnost suca VS-a u okolnostima koje su u cijelosti ili djelomično jednake onima u kojima je imenovan A.S. poduzimaju i druge radnje s ciljem onemogućivanja takvog osporavanja. Primjer je toga odluka koju je donio puni sastav stegovnog vijeća VS-a od 10. travnja 2019. i kojom je utvrđeno da su osobe koje odlučuju u tom vijeću valjano imenovane na dužnost suca VS-a te da se njihovim sudjelovanjem u sastavu suda ne povređuje pravo na razmatranje predmeta od strane zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda (članak 6. stavak 1. EKLJP-a). Ta je odluka donesena protivno temeljnom načelu da nitko ne može biti sudac u vlastitom predmetu. Naime, u donošenju te odluke nije smjela sudjelovati nijedna osoba koja odlučuje u stegovnom vijeću VS-a jer se predmet pravnog pitanja izravno odnosi na svaku od tih osoba, odnosno na njihov status sudaca.
- 40 Djelovanja iz točka 38. i 39. provode se u interesu osoba čiji je status sudaca VS-a sumnjiv i sporan. Njihov je cilj da se osobama koje se obraćaju sastavima VS-a sastavljenima od tih osoba onemogući da na bilo koji način nalože sudski nadzor nad tim osobama kao sucima VS-a, čime se onemogućava i zaštita prava tih osoba da prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud ispita njihov slučaj.
- 41 Razmatrajući pitanje neovisnosti i nepristranosti, osobito valja istaknuti okolnosti donošenja rješenja od 8. ožujka 2019. u predmetu I No 47/18. Te okolnosti pokazuju u kojoj je mjeri osoba imenovana na dužnost suca VS-a uslijed teške povrede odredbi o imenovanju sudaca nastojala okončati postupak u kojem je postavljeno pitanje valjanosti imenovanja na dužnost suca VS-a drugih osoba koje odlučuju u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove kako bi se onemogućilo razmatranje tog pitanja. Takvo postupanje budi još veće sumnje u pogledu toga može li sudac koji je imenovan u takvim okolnostima jamčiti neovisnost i nepristranost.

- 42 Na temelju članka 105. stavka 1. Poslovnika Suda, sud koji je uputio zahtjev traži primjenu ubrzanog postupka.
- 43 Kao prvo, važnost odgovora na prethodno pitanje nadilazi okolnosti predmeta u kojem je pitanje postavljeno. Trenutačno u okviru VS-a odlučuje 37 osoba koje su imenovane na dužnost suca tog suda uslijed teške povrede pravilâ poljskog prava o imenovanju sudaca. U slučaju 27 osoba (19 osoba koje odlučuju u vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove, sedam osoba koje odlučuju u građanskom vijeću i jedna osoba koja odlučuje u stegovnom vijeću) ta se povreda sastoji od njihova imenovanja unatoč tomu što su VUS-u prethodno podnesene žalbe protiv odluka DSV-a koje obuhvaćaju zahtjev za njihovo imenovanje, unatoč tomu što je izvršenje tih odluka obustavljeno i unatoč tomu što postupak pred VUS-om nije okončan prije dostave akata o imenovanju. U slučaju deset osoba koje odlučuju u stegovnom vijeću povreda se sastoji od njihova imenovanja unatoč tomu što je VUS-u prethodno podnesena žalba protiv odluke DSV-a koja obuhvaća zahtjev za njihovo imenovanje i unatoč tomu što postupak pred VUS-om nije okončan prije dostave akata o imenovanju.
- 44 Kao drugo, VS ima najvažniju pravosudnu funkciju u poljskom pravosudnom sustavu kao sud posljednjeg stupnja čija je zadaća sudski nadzor nad odlukama redovnih i vojnih sudova. Taj sud provodi i druge zakonski utvrđene zadaće, među ostalim, odlučuje o valjanosti izbora (za Sejm i Senat, za predsjednika Republike Poljske i za Europski parlament). Potonja pitanja u nadležnosti su vijeća za izvanrednu kontrolu i javne poslove. To znači da bez odgode treba riješiti dvojbe iz zahtjeva za prethodnu odluku kako bi se izbjegle sustavne prijetnje slobodi i građanskim pravima u Poljskoj, odnosno donijeti odluku da takva prijetnja ne postoji.
- 45 Kao treće, najbrži mogući odgovor na prethodno pitanje potreban je kako bi se uklonile dvojbe u pogledu funkcioniranja VS-a u kojem sudjeluju osobe na koje se to pitanje odnosi. Sudjelovanje tih osoba u sastavima koji odlučuju u okviru VS-a, uz pretpostavku da ti sastavi ne ispunjavaju standard zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda, predstavlja prijetnju stabilnosti odluka čime se narušavaju interesi pojedinaca. Također predstavlja prijetnju obavljanju ustavnih zadaća VS-a i potkopava temelje sudovanja u Poljskoj. Donošenje odluke da, unatoč počinjenim povredama, sastavi koji odlučuju uz sudjelovanje tih osoba ispunjavaju standard zakonom prethodno ustanovljenog neovisnog i nepristranog suda otklonit će tu prijetnju.